

Petišovci, izvor vode kojeg Slovenci pokušavaju zaštititi nalazi se u blizini granice sa Hrvatskom i Mađarskom. Slovenija je od Britanske kompanije za naftu i plin zatražila studiju utjecaja na okoliš budući da se planirano mjesto "frekanja" nalazi u blizini izvora pitke vode. Britanska kompanija sprema se podignuti tužbu protiv Slovenije zbog "nerazumne" politike zaštite okoliša.

Slovenija je naime od kompanije zatražila studiju o utjecaju na okoliš, što britanska kompanija smatra iracionalnim. Njihova tužba temelji se na kontroverznom energetskom sporazumu (Energy Charter Treaty) s početka devedesetih godina prošlog stoljeća u kojem se stranim investitorima daju tolika moć i sloboda odlučivanja da je to u današnje vrijeme ubrzanja klimatskih promjena postalo neprihvatljivo i samim vladama.

Odvjetnici britanske freking firme Ascenta ocijenili su postupke slovenske vlade kao "proizvoljne i nerazumne", na što su ekolozi su ustvrdili da se radi o kompaniji "nečuvenog" ponašanja. Podrška slovenskoj vladi odmah je došla iz krugova Prijatelja Zemlje Slovenija koji su je pozvali da se ne povinuje pritisku stranih investitora. Prijatelji Zemlje smatraju da je skandalozno da usred klimatskih promjena investitori još uvijek uspijevaju tužiti države poput Slovenije koja zapravo postupa ispravno, štiteći svoj okoliš.

Ovdje treba napomenuti da Britanci nisu jedini u Europi koji se koriste ovim kontroverznim sporazumom (ECT) kako bi prisilili slabije zemlje da pokleknju njihovim interesima. Pritom je potpuno u skladu s dominantnom paradigmom da se ovim užasno štetnim sporazumom koriste tobože ekološki najčišće europske zemlje. Poznati su primjeri kada je po istoj pravnoj osnovi njemačka firma za ugljen tužila nizozemsku vladu ali i kada je švedska kompanija tužila Njemačku zbog restriktivnih politika protiv nuklearne energije i ugljena. I jedna australska firma tužila je Poljsku na temelju ovog ugovora.

Tko je tu "iracionalan"?

Tužitelj, kompanija "Ascent Resources" još je 2007. godine ušla u zajedničko ulaganje sa državnim slovenskom tvrtkom Geonergo za vađenje plina iz Petišovaca u istočnoj Sloveniji i prodaju hrvatskoj tvrtki INA. Firma navodi da je od tada u projekt uloženo 50 milijuna eura. Potom je Ascent 2017. došao do faze razvoja kada treba ubrizgati vodu pod zemlju kako bi se potaknuo protok plina, poznato kao fracking, i zatražio vladino dopuštenje. Ascentovi odvjetnici kažu da to nisu niti trebali prijaviti, ali Geonergo je to ipak učinio "s obiljem opreza". U ožujku 2019. Slovenska agencija za okoliš (ARSO) donijela je odluku da tvrtka mora provesti procjenu utjecaja na okoliš jer je nalazište u blizini izvora vode. Odvjetnici Ascenta smatraju da je ova odluka protivna stručnim mišljenjima nekoliko drugih državnih tijela i da je "očito proizvoljna i nerazumna". Dodaju da javna kritika njihove tvrtke

pristrana i politički motivirana. U svibnju 2020. Ascent je izgubio tužbu na sudu protiv države, u srpnju su najavili nove pravne korake, piše Climate Change News.

U međuvremenu se u Sloveniji promijenila vlada i novi-stari premijer Janez Janša nešto je skloniji frekingu od bivšeg premijera Mladena Šareca, pišu mediji. Otegotna okolnost za Ascent je kontroverznost osnove po kojoj uopće tuže Sloveniju, jer zemlje upravo pregovaraju o reviziji tog ekološki štetnog međunarodnog sporazuma (Japan je trenutno najveći oponent strožoj klimatskoj kontroli nad energetske sporazumima). Istovremeno, iz sporazuma su već izišle Italija i Rusija nakon što su bile tužene na temelju tog sporazuma, a na isto se čini se sprema i Luksemburg.

“Energy Charter Treaty” je samo još jedan od onih primjera gdje se zapravo vodi borba između politike koja se zalaže za zelene reforme i sanaciju klimatskih promjena, naspram fosilnih kompanija koje će se čini se boriti za svoj profit do zadnje kapi naše krvi. No, znače li svi ovi primjeri da se zapravo napokon događa promjena političke volje? Ako i da, državama ta promjena vlastite volje ide jako sporo, budući da su klimatske promjene brže od naših političara.

Izvor: bilten.org